

Ugrabljene žrtve Hude jame

Bližajo se dnevi, ko bodo »borci NOB« znova proslavljali – 27. aprila je dan upora, po prvomajskem rajanju pa sledijo še proslave ob »dnevu zmage«. V tem času se tako spominjamo tudi tragičnih dogodkov takoj po koncu druge svetovne vojne – komunističnih pomorov.

Šestindvajset let po prvi javni slovesnosti v spomin na žrtve komunistične revolucije v Kočevskem rogu – takrat so mediji poudarili predvsem stisk rok predsednika Predsedstva RS in zadnjega partijskega šefa Milana Kučana ter ljubljanskega nadškofa Alojzija Šuštarja – tranzicija tudi na področju soočanja s komunističnimi zločini še zdaleč ni

končana. Prav nasprotno, Slovenijo na tem področju čaka še veliko dela.

Deli in vladaj!

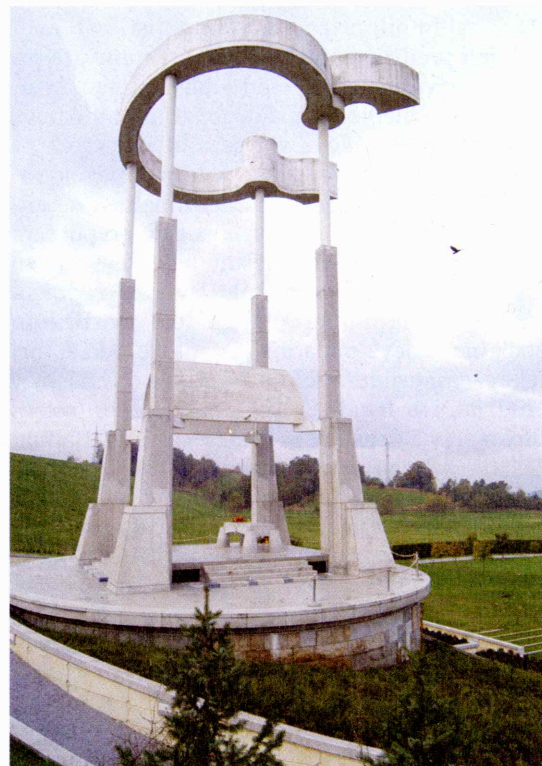
V čem je problem? Na civilizacijski in moralni ravni Slovenija še

vedno ni dosegla konsenza o obsojnosti komunistične revolucije in njenih zločinov, tako kot so to storile nekatere druge komunistične države. Nasprotno, vladajoče sile – pri tem ne mislimo samo formalne vlade oz. vladajoče koalicije,

pač pa mafijo, ki nadzira družbene pod sisteme! – še vedno preprečujejo vsak resen poskus razprave o tem, vsak poskus obsodbe revolucije pa skušajo zavesti v smer, da nasprotniki revolucije klevetajo »narodnoosvobodilni boj« in podpirajo »kolaboracijo«. Hkrati pa skušajo z manipulacijami preprečiti ali vsaj zavirati tehnične postopke pri ureditvi grobišč žrtev komunističnega nasilja, tudi z omejevanjem finančnih sredstev. No, ali pa tudi s tihim podkupovanjem ter taktiko »deli in vladaj«, s čimer se ustvarja razdor med tistimi, ki so soudeleženi v postopkih za ureditev grobov žrtev s komunističnih morišč. Ob tem je seveda jasno, da bi bilo treba raziskati tudi storilce krvavih dejanj iz leta 1945, vendar na tem področju zelo slabo kaže – večina jih je že »pod rušo« (nedavno je umrl Franc Stefe - Miško, vpleten v umor zakoncev Hribar z gradu Strmol), tisti redki, ki so bili kazensko ovadeni (denimo Mitja Ribičič - Ciril), pa kasneje niso bili niti procesirani, kaj šele obsojeni, saj na slovenskih sodiščih še vedno velja »Bavconova dogma«, da se nosilec »narodnoosvobodilnega boja« ne sme soditi, če so počeli nekaj, kar je v interesu komunistične revolucije. Tudi zato se sedaj v glavnem govori le še o žrtvah, za kraje, kjer še vedno ležijo trupla umorjenih (tako Slovencev kot pripadnikov drugih narodov), pa se v javnosti uporablja napačen termin »vojna grobišča«. Dejansko gre za povojna komunistična morišča, ki jih je v Sloveniji okoli 600, in ta morišča večinoma niso urejena kot grobišča, ki bi jih ljudje, zlasti svojci in potomci umorjenih, lahko obiskovali. Tipično birokratska slepota pa jih je vendarle preimenovala v »vojna grobišča«, kar velja tudi za opuščen rudniški jašek Barbarin rov v rudniku Huda jama pri Laškem. Spomnimo: leta 2009 so v rovu prebili pregrade, ki so preprečevale dostop do kraja enega najhujših komunističnih zločinov pri nas, tedanji predsednik republike Danilo Türk, danes kandidat za generalnega sekretarja OZN, pa je najdbo v izjavi za medije označil za »drugorazredno temo« – češ, danes sem v Trbovljah zaradi dneva žensk, o tem me sprašujte, ne pa o grobovih.

Teharje v smeteh

Od tedaj pa do danes je minilo že sedem let, vmes so posmrtni ostanke žrtev, med katerimi je tudi veliko Hrvatov, pospravili v plastične zaboje (!), še vedno pa ni konsenza o tem, kaj narediti z njimi. Nekateri bi radi, da bi večino posmrtnih ostankov pustili kar v rudniškem jašku, kjer bi tako nastala kostnica za umrle, drugi se zavzemajo za prekop na mariborsko pokopališče Dobrava, tretji za pokop v Spominskem parku Teharje. No, pravzaprav bi bila tretja lokacija na prvi pogled še najprimernejša, saj je največ umorjenih v Barbarinem rovu prišlo iz zloglasnega komunističnega taborišča Teharje. Tam je sedaj spominski park, kjer vsako leto ob obletnici povojnih pomorov pripravljajo komemoracijo. Vendar je težava druga: prostor je bil, potem ko so ga komunisti izpraznili, povsem zasut s smetmi in je ta čas po mnenju nekaterih povsem neprijetna rešitev – razen če bi ga ekološko sanirali (kar pa spet prinaša stroške in številne birokratske postopke, tako značilne za slovenski »socializem po meri ljudi«). Obstaja še možnost za ureditev kostnice na osrednjem celjskem pokopališču. V zadnjem času pa se je začela v javnosti pojavljati možnost, da bi posmrtni ostanke pokopali v Mariboru, kar naj bi bil pred kakšnim letom predlagal Roman Leljak. Kot piše zgodovinar in poznavalec medvojne in povojne delovanja komunističnih revolucionarjev Ivo Žajdela v komentarju v Družini, je o tem slišal od zgodovinarja in člana vladne komisije za grobišča Mitje Ferenc, češ da je ta možnost edino hitro rešljiva (morda tudi zaradi pridobivanja soglasij?). Ferenc je dejal, da ubitih v Hudi jami ne bodo polagali v kostnico, ampak jih bodo položili v posebej za ta namen zgrajen grob, ker imajo kosti še tkiva. Omenjala se je sicer možnost grobnice ob vhodu v Barbarin rov (oz. rov sv. Barbare, zavetnice rudarjev), medtem ko Teharij ni omenjal nihče. Žajdela v komentarju opozarja na to, da so bili domobranci, ki so bili pobiti v Hudi jami, prepeljani s Teharij, torej sta oba kraja povezana. Vendar pa so bili vsi ti domobranci doma z Dolenjskega ali Notranjskega, nihče pa iz Štajerske (leta 1945

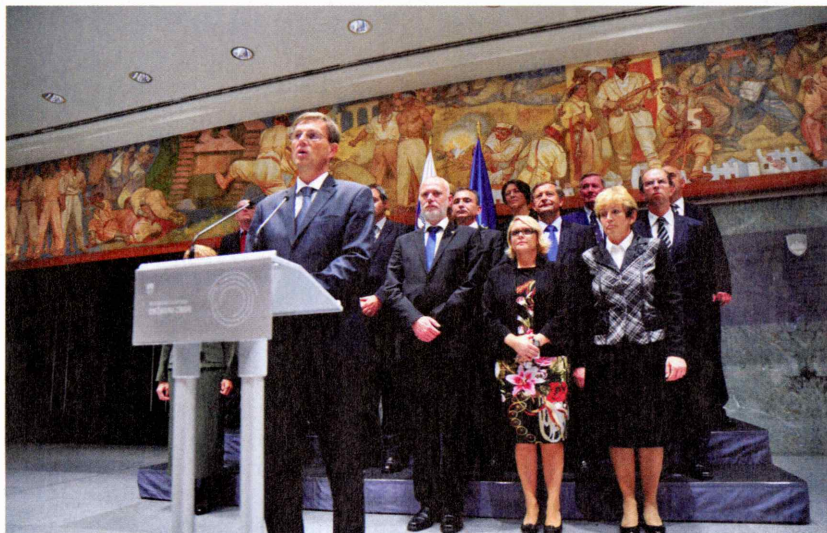
Spominski park Teharje bi bil najprimernejši prostor za pokop žrtev iz Barbarinega rova, vendar bi bila še prej potrebna ekološka sanacija.

je šla vlakovna kompozicija z ujetimi domobranci iz Koroške v dve smeri – ena mimo Jesenic do Šentvida, kjer so bili ujetniki nastanjeni v okupiranem, po dikciji komunistov »osvojenem« Zavodu sv. Stanislava, in nato naprej na morišča, največ v Kočevski rog, drugi del pa prek Pliberka do Celja, od koda so jih odpeljali na Teharje in nato v Hudo jamo pa tudi na druga morišča, eno od njih je tudi pri Košnici blizu Celja, pa Mostec pri Brežicah, Hrastniški hrib). Žajdela tudi opozarja, da Spominski park Teharje še ni končan, »saj manjka nekaj pomembnih elementov, kot so kostnica in muzej ali vsaj informacijska tabla z opisom, kaj se je tam leta 1945 dogajalo«. »Še posebej slednje tam manjka na zelo zgovoren način in to je samo še eden od velikih absurdov naše družbe,« piše Žajdela.

Poskus sežiga

Z vidika zgodovinskih dejstev je torej še najbolj logično, da bi posmrtni ostanke žrtev iz Hude jame pokopali na Teharjah, pod pogojem, da bi dokončno uredili spominski park, vključno z ekološko sanacijo. Ta kraj je namreč tudi precej lažje dostopen kot neposredno območje morišča, saj so komunisti hoteli sledove svojih grozodejstev čim bolj zakriti, zato so vozili ujetnike daleč stran od večjih naselij. Ker so na Teharjah tudi spominske slovesnosti, bi bilo ljudem najlažje prižgati svečo in moliti prav tam, ne pa denimo v Mariboru, kjer bi lahko pokopali kvečjemu žrtve, najdene v jarkih blizu Tezna

(tam naj bi bili pripadniki komunističnih enot pobijali predvsem ulete Hrvate). Čeprav gre pri tem predvsem za tehnične, birokratske in finančne probleme, pa pri dogovarjanju o iznosu posmrtnih ostankov – navsezadnje ne gre le za kup kosti in mesa, kot se nepietetno izražajo varuhi revolucionarnih izročil, ampak za ostanke trupel pobitih ljudi – prihaja tudi do povsem nerazumljivih sporov. Prejšnji teden je Društvo Huda jama (DHJ) obvestilo javnost o svojem sklepu, da na ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve poda pisno zahtevo, da so pri izkopavanju mumificiranih trupel in okostij v Hudi jami in drugih grobiščih navzoči tudi člani omenjenega društva, in sicer v sestavi: Roman Leljak, Janez Pintar, Marko Štrovs in dr. Josip Jurčević, član DHJ iz Hrvaške. In v čem je problem? Kot je zapisano v sporočilu za javnost, se z odlokom slovenske vlade posmrtni ostanki iz Hude jame prenesejo v kostnico na Tezno v Maribor in se pred pokopom upepelijo. »Društvo Huda jama, ki se zavzema za dostojen pokop vseh po vojni pobitih ne glede na njihovo versko, takratno politično opredeljenost ali narodnost, ostro nasprotuje upepelitvi mumificiranih trupel in okostij, ki ležijo v Barbarinem rovu oziroma v Hudi jami in so bila žrtve partizanskega oziroma komunističnega genocida,« so zapisali v sporočilu in dodali, da se morajo ostanki položiti v skupen grob, kot zahteva vsaka civilizirana družba, seveda z verskim obredom. Še pred pokopom pa se mora v primeru zahteve ali na željo svojcev ugotoviti njihova sorodstvena pripadnost (DNK), in če to zahtevajo, tudi izročitev posmrtnih ostankov in pokop na njihova pokopališča. »V primeru sežiga bi se te možnosti za vedno zabrisale in bi se s tem storil nov zločin nad žrtvami in njihovimi še živečimi sorodniki. Prav tako bi s tem za vedno prekrili vsa zločinska dejanja (način ubojev in smrti), ki jih je

Vlada je konec marca na seji med drugim govorila o zažigu dela posmrtnih ostankov, kar predsednik komisije za grobišča Jože Dežman odločno zanika. Vladni zapisnik pa kaže drugače.

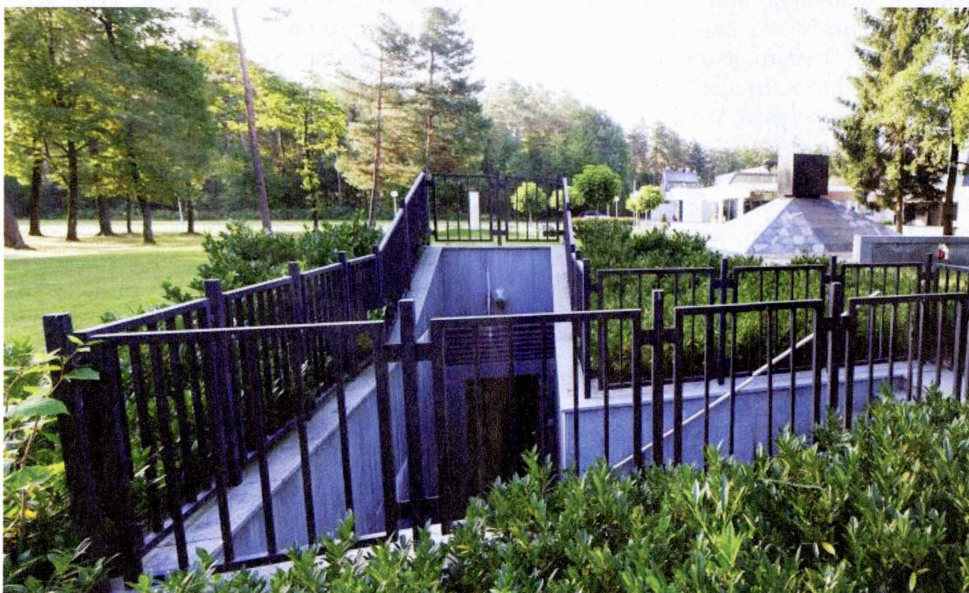
zagrešilo slovensko komunistično vodstvo po drugi svetovni vojni. Največji genocid po drugi svetovni vojni bi bil tako za vedno izbrisan iz zgodovine slovenskega naroda. Društvo Huda jama sežiga ne bo dovolila.« Po navedbah nekaterih medijev naj bi člani DHJ celo napovedali »vaške straže« v Hudi jami, če bi prišlo do poskusa iznosa trupel v tem primeru.

Dokumenti ne lažejo

Pa se je res govorilo o sežigu ali je nastal nesporazum? Na spletni strani ministrstva za delo, družino

in socialne zadeve, je bilo 20. aprila objavljeno sporočilo, da je ministrstvo marca 2016 pripravilo Informacijo v zvezi z ureditvijo vojnega grobišča Barbara rov v Hudi jami, s katero se je 24. 3. 2016 seznani la Vlada RS. »V informaciji, ki jo je obravnavala vlada, je zapisano, da je na podlagi odločitve Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč dogovorjeno, da se posmrtni ostanki iz kostnice v Hudi jami premestijo v Maribor, da se izvede izkop posmrtnih ostankov preostalih žrtev iz jaška ter da se zagotovi njihova shranitev v Mariboru, da se v prihodnje preverijo možnosti za ureditev pokopnega polja zunaj rudnika in za ureditev spominskega muzeja v rudniku. Komisija se je dne 23. 3. 2016 sešla na 5. redni seji in sprejela sklep, da se posmrtni ostanki žrtev iz rova sv. Barbare pokopljejo v pokopnih poljih v območju spominskega parka na pokopališču Dobrava, Maribor. Ministrstvo je 29. 3. 2016 na portalu Javnih naročil že objavilo javno naročilo za rudarska dela pri izkopu posmrtnih ostankov v jašku I. – na območju vojnega grobišča Barbara rov v Hudi jami in za pripravo vseh posmrtnih ostankov za prevoz ter njihov pokop v Mariboru. Tako je ministrstvo sledilo sklepu, ki ga je sprejela komisija na svoji 5. redni seji.«

Petindvajsetega marca (veliki petek!) je isto ministrstvo res objavilo sporočilo o celoviti in dokončni ureditvi »vojnega grobišča (sic!, op,

Če se vlada navdušuje nad prenosom posmrtnih ostankov iz Hude jame v Maribor, pa nad tem niso navdušeni v Civilni pobudi Teharje in Novi slovenski zavezi.

G. B.) Barbara rov v Hudi jami«, v katerem sežiga prav tako ne omejnja. Ko smo že pri velikem petku: ta dan je namenjen spominu na Jezusovo trpljenje in smrt na križu. Tempeljska duhovščina je očitno predvidela, da bi Jezusovo truplo po smrti sneli s križa in ga zažgali v Gehenski dolini blizu Jeruzalema, kamor so po navadi vrgli trupla kriminalcev. Če se vrnemo k sklepu Cerarjeve vlade, lahko ugotovimo, da se vrage skriva v podrobnostih. Na Twitterju je namreč Marko Štrovs objavil izvleček iz zapisnika, iz katerega je razvidno, da vlada predvideva tudi kremacijo (sežig) organskih ostankov, »ki niso primerni za shranjevanje v kostnici in ne omogočajo kasnejše identifikacije«. Navedba o sežigu torej le ni bila iz trte izvita. In kdo bo »strokovno« ugotavljal, kaj lahko kremirajo in česa ne?

Dežmanova jeza

No, kakorkoli že, dopis Društva Huda jama je očitno razhudil Jožeta Dežmana, predsednika vladne komisije za reševanje problematike prikritih grobišč. »Z dopisom, ki je datiran na 12. april 2016 (dopis

prilagam), ste znova dosegli novo raven sporočanja, ki vas bo, če boste z njo nadaljevali, uvrstila med tiste, ki se norčujejo tako iz umorjenih kot njihovih svojcev, škodite pa tudi slovenski državi in narodu ter vsem, ki si prizadevamo, da bi v sožitju presegli boleče sledi zločinske zgodovine,« je v odzivu zapisal Dežman, ki je v nadaljnjem besedilu ostro zanimal obstoj vladnega odloka, ki bi predvideval sežig dela posmrtnih ostankov. »Po razpisu, ki ga pripravlja MDDSZ in v katerem sledijo sklepom Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč, bodo posmrtni ostanki pokopani v Parku spominov na pokopališču Dobrava na Tezmem. Posmrtni ostanki bodo pokopani tako, da se bo vedelo, iz katerega dela rova sv. Barbare so. Prosim Društvo Huda jama, da se predstavite tisti, ki ste navajali gornje laži, skriti pod 'predsedstvo', in da nam razložite, komu koristijo take lažnive zlorabe javne besede,« je še zapisal Dežman. Kaj se skriva za temi ostrimi besedami? Po preverjanju zapisnika 81. seje vlade z dne 24. marca letos je na izveščku iz zapisnika tudi omenjena kremacija (na strani 6), kar pomeni, da

Očitno se je nad delom vladne komisije navdušil predsednik republike Borut Pahor, ki je nedavno sprejel člane komisije. Je bil iskren?

dokument, ki ga je na Twitterju objavil Štrovs, ni ponaredek. In znova se je pokazalo, da se vrage skriva v podrobnostih, Dežman pa je informacijo, ki jo je v javnost najprej spravil Štrovs (na podlagi dokumenta Vlade RS, ki je tudi ustanoviteljica Dežmanove komisije), zanimal. Kdo ve, morda pa je v ozadju strah, da bi Leljak z objavo dokumentov kompromitiral katerega od članov komisije? V ozadju se namreč skriva tudi finančni interes – razpis za »rudarska dela pri izkopu posmrtnih ostankov v jašku I. na območju vojnega grobišča Barbara rov v Hudi jami in priprava vseh posmrtnih ostankov za prevoz ter njihov pokop v Mariboru« je namreč od konca marca dalje objavljen na portalu za javna naročila.

Neenotno o prekopu žrtev, medtem pa koalicija še naprej »bavconizira« sodstvo

Nova slovenska zaveza je kritična do ravnanja vladajoče koalicije.

O problematiki grobišč smo govorili z Markom Štrovsom, ki meni, da bi bilo slovenske žrtve iz Hude jame najboljše prekopati na neko osrednje pokopališče, denimo v Ljubljani. Ob tem predlaga, da bi bila najboljša lokacija na Orlovem vrhu, kjer je že bilo domobransko vojaško pokopališče, ali pa na Navju, starem pokopališču blizu središča Ljubljane.

»Glede na veliko število žrtev pa tam najbrž ne bi bilo zadosti prostora, zato bi bilo primerno napraviti posebno pokopališče na območju Žal. Vsekakor bi le s prekopom vseh pobitih na skupno pokopališče rešili dilemo njihovih svojcev, saj bi ti tako vedeli, da tudi njihov leži tam. Analize DNK tega ne rešijo, saj identificirajo le po eno kost, medtem ko se vse druge pokopljejo na skupno grobišče,« meni Štrovs, ki je bil v preteklosti kritičen do sprejetja zakona o grobiščih, ki ga je predlagala NSi, pa tudi do monopolizacije položajev v okviru vladne komisije za grobišča. A če se zainteresirana društva in posamezniki ta čas pogovarjajo predvsem o žrtvah, pa aktualne oblasti niti malo ne zanima sodna preiskava zločinov. Tako so poslanci koalicijskih strank

prejšnji teden na 17. nujni seji državnozbornske komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti zavrnila dva ključna sklepa o preiskovanju morišč in poročanju o najdenih žrtvah. Proti temu je odločno protestiralo društvo Nova slovenska zaveza, ki od premierja Cerarja terja pojasnilo glede stališča vlade in stranke do nastale situacije. »Če ravnanja poslancev koalicije, ki so se zoperstavili predlogu za najbolj blago obliko transparentnosti dela pravosodnih organov – poročanja o svojem delu – ne obsodite in ne prevzamete odgovornosti za implementacijo take odgovornosti na ravni vladne koalicije, ste prevzeli na svoja pleča odgovornost pred evropsko in svetovno javnostjo, da vaša vlada in politična večina aktivno ščiti zločine, storjene v imenu totalitarnega komunističnega režima,« je zapisano v javnem pismu, ki ga je NSZ naslovila na Cerarja in predsednika DZ Milana Brgleza.

Kakorkoli že, »bavconizacija« sodstva se očitno nadaljuje, seveda pod pokroviteljstvom vladajoče politike...

Govori se o približno 600 tisoč evrih, ki naj bi jih vlada dala v ta namen.

Pahorjeva »sprava«

S tem pa zadreg še ni konec, kajti premestitvi posmrtnih ostankov v Maribor nasprotuje ne samo Društvo Huda jama, ki celo predlaga zamenjavo vodstva in sestave komisije za grobišča, pač pa tudi Civilna pobuda Teharje, muzej genocida in katarze. Po njihovem mnenju je to »nedostojna farsa s pobitimi ljudmi in njihovimi svojci«. Ob tem je vodja civilne iniciative Franc Zabukošek spomnil, da so Teharje ta čas najveličastnejši in najbolj duhovno poglobljen slovenski spomenik, ki pa je še vedno nedokončan, zato se je treba projekta lotiti resno. A kaj ko so tisti, ki podpirajo vladni predlog, za svoje načrte pridobili tudi predsednika republike Boruta Pahorja in njegovo »spravno pobudo«. Pahor je namreč sprejel člane komisije in v izjavi zapisal, da so v sodelovanju s komisijo »počasi, mirno in brez velikega hrupa premikali meje mogočega za doseg sprave na simbolni in stvarni ravni«. »Zdi se mi, da smo v zadnjih letih priče neki umiritvi, pomiritvi glede ran, ki jih je pustila druga svetovna vojna in čas po njej. Zdi se, da ljudje razumemo, da je čas vojne in čas miru in da je zdaj čas miru,« je za STA dejal Pahor. Dežman pa je zadovoljen, da obstoječa oblast podpira projekt, ki se uresničuje v okviru novega zakona o vojnih grobiščih, ki ga je, kot je znano, predlagala NSi, z njim pa mnogi niso bili zadovoljni. No, če smo po eni strani brali ostre besede proti DHJ, pa je Dežman zadovoljno izjavil, da je ministrstvo za delo v soglasju z njimi sprejelo odločitev, da se izkopljejo vse žrtve, ki so še ostale v jašku, in da se posmrtni ostanki pokopljejo v Parku spominov na pokopališču Dobrava v Mariboru. »To je dogodek, o katerem pred časom ne bi mogli govoriti in prav gotovo je posledica vztrajnega in strpnega sodelovanja predsednika z drugimi ravnmi oblasti.«

V začetku aprila pa je vendarle prišlo do spremembe, ki je samo tehnična: žrtve ne bodo pokopali v kostnico na mariborskem pokopališču Dobrava, pač pa v Parku spominov na Dobravi. Kot je za STA pojasnila direktorica Pogrebnege podjetja Maribor Lidija Pliberšek, je razlog za spremembo v naravi posmrtnih ostankov. »Ne gre za spremembo lokacije, saj je kostnica

Društvo Huda jama pod vodstvom Romana Leljaka nasprotuje zažigu posmrtnih ostankov žrtv komunističnega nasilja iz Barbarinega rova.

Na seminarju Mednarodna pravičnost za zločine komunizma – Justice 2.0 so največ govorili o možnostih pravičnega ravnanja s še živečimi storilci komunističnih zločinov na mednarodni ravni.

neposredno ob parku in predstavlja pomemben del tega območja,« pojasnjuje Pliberškova. Ob tem je poudarila, da se park, posvečen spominom brez delitev in brez vrednostnih sodb, razprostira na območju povojnih pobojev in simbolno povezuje vsa vojna grobišča na mariborskem območju v dostojanstven poklon vsem žrtvam vojn.

Nekaznovani zločini

Kakorkoli že, lepe besede o spravi na eni strani in spopad med različnimi mnenji glede rešitve za žrtve komunističnega terorja na drugi govorijo o tem, kako kompleksna in hkrati zmedena je problematika morišč in grobišč. Morda pa se vendarle spet odpira tudi tema o sankcioniranju storilcev. Temu je bil namenjen seminar Justice 2.0, ki ga je pod pokroviteljstvom Državnega sveta RS oz. državnega svetnika Bojana Kekca, Študijskega centra za narodno spravo in Fakultete za evropske in državne študije prav tako vodil Dežman, ob njem pa so poleg zgodovinarke Tamare Griesser Pečar in pravnika Jerneja Letnarja Čerčiča nastopili tudi nekateri govorci iz tujine. Šlo je za razpravo Platforme evropskega spomina in vesti o rezultatih projekta Mednarodna pravičnost za zločine komunizma, še zlasti o tem, kaj je mogoče storiti za pravično obravnavo dejanj komunističnih režimov, pri čemer se je postavilo tudi nekaj vprašanj

glede primerjave s kaznovanjem nacističnih zločincev po letu 1945 (sojenje v Nürnbergu), odgovornosti poveljujočih oz. nadrejenih pri izvajanju zločinov pa tudi o volji posameznih držav za kaznovanje storilcev (v Srbiji se glede zločinov na območju nekdanje Jugoslavije po letu 1991 ne bi nič premaknilo, če ne bi na Srbijo pritisnila mednarodna skupnost). Glavni cilj projekta je, da bi identificirali še živeče osebe, odgovorne za zločine proti človečnosti, zagrešene v času komunizma v Evropi, vendar, kot poudarjajo, motiv ni maščevanje, pač pa vzpostavitev pravičnosti. Ni naključje, da je ta seminar gostila Slovenija, saj je prav naša država vzorčen primer tranzicijske države, kjer je prišlo do dvojnega neuspeha: poleg dejstva, da se po četrto stoletje še vedno ukvarjamo z urejanjem grobišč žrtv komunizma in da še vedno »uradno« ne vemo, kdo je odgovoren za te žrtve, nasledniki zločinskega sistema, ki nikoli ni bil moralno obsojen na državni ravni, izkoriščajo svoj monopolni položaj v družbenih podsistemih in se na zunaj razglasajo za »levico«. No, ena od dilem je predvsem v tem, ali ta dejanja ne zastarajo. Morda je tudi to razlog, zakaj je slovensko sodstvo dlakocepsko skušalo vsako ovadbo v zvezi s povojnimi dogodki odpeljati stran od opredelitve »genocida«, saj bi bila s tem ta dejanja razglašena za zastarana dejanja. To je samo še eden od dokazov, da tranzicija v Sloveniji še zdaleč ni končana. ✕